

Archeologische prospectie met
ingreep in de bodem te
Kortenberg - Curegemstraat

Peter Cosyns, Walter Sevenants

Archeologische prospectie met ingreep in de bodem te Kortenberg - Curegemstraat

Peter Cosyns, Walter Sevenants

Rapport 2011-5

Colofon

	Opgraving	Prospectie ☒
Vergunningsnummer:		2011/042
Datum aanvraag:		21/02/2011
Naam aanvrager:		SEVENANTS Walter
Naam site:		Kortenberg, Curegemstraat

Project

Archeologische prospectie met ingreep in de bodem van perceel 229a aan de Curegemstraat te Kortenberg (provincie Vlaams-Brabant)

Opdrachtgever

Poros Invest nv
Dhr Paul Van Looy
Mechelsebaan 31
B-3140 Keerbergen

Opdrachtnemer

Triharch onderzoek & advies bvba +32 (0)498 56 39 08
Heuve 25 info@triharch.be
B-3071 Erps-Kwerps, België
BE 0817 490 759

Stuurgroep

Els Patrouille, Agentschap Ruimte & Erfgoed
Chris Van de Ven, Poros Invest bvba
Walter Sevenants, Triharch onderzoek & advies bvba

Projectuitvoering

Lina Cornelis, Triharch onderzoek & advies bvba
Peter Cosyns, Triharch onderzoek & advies bvba
Walter Sevenants, Triharch onderzoek & advies bvba
MEETPUNT bvba, topografische opname
VAN EYCKEN TRANS bvba, graafwerken

© 2011 Triharch onderzoek & advies bvba

Triharch aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijk toestemming van de opdrachtgever.

Inhoudsopgave

1	<u>INLEIDING</u>	<u>6</u>
2	<u>OPDRACHTBESCHRIJVING.....</u>	<u>6</u>
3	<u>ACTUELE CONTEXT</u>	<u>7</u>
4	<u>FYSISCH-GEOGRAFISCHE CONTEXT</u>	<u>7</u>
4.1	GEOMORFOLOGIE - TOPOGRAFIE	7
4.2	BODEM	8
5	<u>ARCHEOLOGISCHE CONTEXT</u>	<u>9</u>
6	<u>ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING.....</u>	<u>9</u>
7	<u>GEPLANDE RUIMTELIJKE ONTWIKKELING</u>	<u>10</u>
8	<u>TOEGEPASTE METHODE(N) VAN HET ONDERZOEK.....</u>	<u>10</u>
9	<u>RESULTATEN VAN HET ONDERZOEK.....</u>	<u>10</u>
9.1	BODEMKUNDIGE WAARNEMINGEN	10
9.2	ARCHEOLOGISCHE WAARNEMINGEN, VONDSTEN EN BEMONSTERING	11
9.2.1	WP1	11
9.2.2	WP2.....	11
9.2.3	WP3	13
9.2.4	WP4.....	13
9.3	INTERPRETATIE NAAR ARCHEOLOGISCHE SITE(S)	14
9.3.1	AS1 - BOERDERIJ UIT DE IJZERTIJD	14
9.3.2	AS2 - SITE UIT DE VROEGE/MIDDEN-BRONSTIJD	15
9.4	WAARDERING VAN ARCHEOLOGISCHE SITE(S).....	15
10	<u>IMPACT RUIMTELIJKE ONTWIKKELING OP ARCHEOLOGISCHE SITE(S).....</u>	<u>16</u>
11	<u>AANBEVELINGEN.....</u>	<u>16</u>
12	<u>BIBLIOGRAFIE</u>	<u>16</u>
13	<u>AFKORTINGEN.....</u>	<u>16</u>
14	<u>ARCHEOLOGISCHE PERIODEN</u>	<u>17</u>
	<u>BIJLAGE 1: SPORENLIJST</u>	<u>18</u>
	<u>BIJLAGE 2: VONDSTENLIJST</u>	<u>20</u>

1 Inleiding

De aanbesteding tot archeologisch vooronderzoek aan de Curegemstraat te Kortenberg – inhoudende een prospectie met ingreep in de bodem – kadert in een geplande ruimtelijke ontwikkeling (verkaveling) op gronden gelegen tussen de Curegemstraat en de Frans Mombaersstraat te Kortenberg. Het opzet van de opdrachtgever is het bekomen van inzicht in de (financiële) lasten die omwille van eventueel archeologisch waardevol erfgoed in het te ontwikkelen gebied zouden wegen op het project.

De offerteaanvraag voor aanbesteding werd ontvangen op 15 december 2010 en de gunning werd verstrekt op 12 januari 2011. De vergunning, afgeleverd op 16 februari 2011, bepaalde een uitvoering van de aanbesteding tussen 21 februari en 30 juni 2011. De startvergadering is gehouden op 22 februari 2011 en de proefsleuven (inclusief kijkvensters) zijn uitgezet op 25 februari 2011. Het terreinwerk is afgerond op 21 maart 2011 en opgeleverd op 31 maart 2011.

De archeologische prospectie met ingreep in de bodem gebeurde in opdracht van Poros Invest en werd uitgevoerd door Triharch onderzoek & advies bvba o.l.v. projectarcheoloog Walter Sevenants met de hulp van de archeologen Lina Cornelis en Peter Cosyns, beiden in dienst van Triharch. De advisering en bijkomende opvolging gebeurden onder toezicht van het Agentschap Ruimte en Erfgoed, in de hoedanigheid van Els Patrouille, erfgoedconsulent voor de provincie Vlaams-Brabant. Het karteerwerk en de topografische opmetingen zijn gedaan door Meetpunt bvba en het mechanische graafwerk werd uitgevoerd door Van Eycken Trans.

We willen hierbij graag een woord van dank plaatsen voor Luc Van Impe en Eugène Warmenbol om hun deskundige inbreng bij de evaluatie van de antropogene structuren en het erin aangetroffen aardewerk.

Dit document vormt het eindrapport van deze opdracht.

2 Opdrachtbeschrijving

De opdracht betreft een archeologische prospectie met ingreep in de bodem, welke werd uitgevoerd d.m.v. proefsleuven en kijkvensters zoals gesteld in de Bijzondere Voorschriften door het Agentschap Ruimte & Erfgoed.

Het plangebied is gelegen in de deelgemeente Erps-Kwerps van de fusiegemeente Kortenberg (provincie Vlaams-Brabant) en wordt begrensd in het noorden door de Curegemstraat en in het zuiden door de Frans Mombaersstraat.

Het doel van de voorziene prospectie met ingreep in de bodem dient in eerste instantie om een archeologische evaluatie uit te voeren van de te verkavelen percelen. De evaluatie moet nagaan of:

- sporen aanwezig zijn
- aanwezige sporen antropogeen dan wel natuurlijk zijn
- wat de bewaringstoestand van de sporen is
- tot welke structuren de sporen mogelijks behoren
- tot welke periode(s) de sporen behoren.

Vervolgens dient de gevormde evaluatie om een waardering uit te spreken over de eventueel vastgestelde archeologische relictten, wat op zijn beurt aanleiding geeft tot een aanbeveling of vervolg(voor)onderzoek noodzakelijk is of niet.

De opgeleverde eindproducten omvatten (in overeenstemming met de bijzondere voorschriften):

- rapport (digitaal en analoog)
- onderzoeksarchief (inventarislijsten van vondsten, sporen, muren, plannen/tekeningen en foto's; dagboek; rapport; foto's; plannen/tekeningen)
- gereinigde vondsten gesorteerd volgens context en voorzien van een label

3 Actuele context

Het plangebied dat kadastraal valt onder Afdeling 2, Sectie B, percelen 228f en 229a beslaat een totale oppervlakte van 1,3ha, maar het onderzoeksgebied is beperkt tot het oostelijke perceel 229a.

OPPERVLAKTE		m ²	%
ONDERZOEKSGEBIED (229a)		8652	100
	NIET ONDERZOEKBAAR	0	0
	ONDERZOEKBAAR	8652	100
ONDERZOCHT	WP1	346	
	WP2 (INCL. KIJKVENSTER)	396	
	WP3 (INCL. KIJKVENSTER)	401	
	WP4	372	
	TOTAAL	1515	17,5
NORM TE ONDERZOEKEN			12

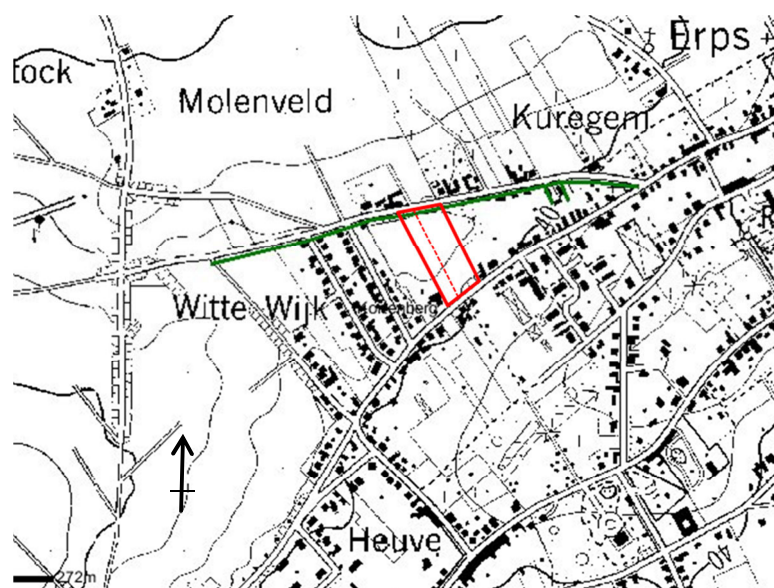
Figuur 1. Kengetallen van het onderzoek.

Het terrein is in gebruik als akkerland waarop geen bovenbouw of ondergrondse nutsvoorzieningen zijn aangebracht.

4 Fysisch-geografische context

4.1 Geomorfologie - topografie

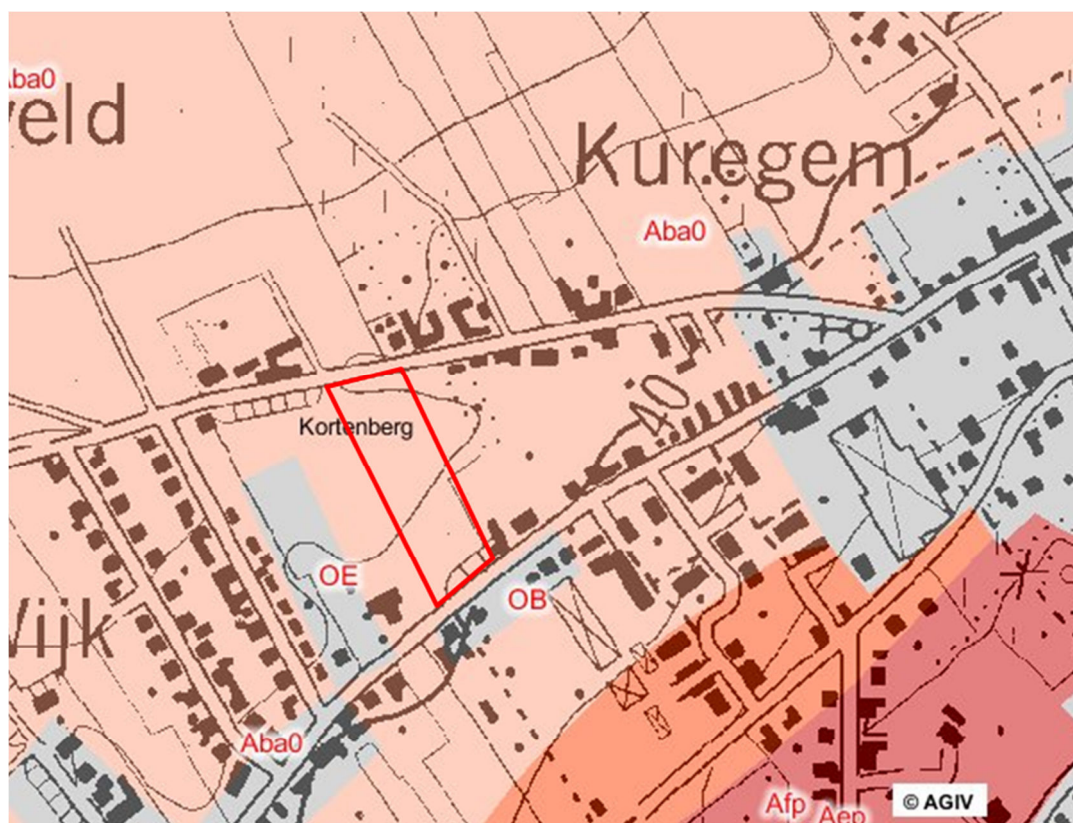
Het plangebied is ten westen van de dorpskom van Erps gelegen (zie Figuur 2). Het terrein bevindt zich op de zuidelijke helling van een leemheuvelrug die ZW-NO georiënteerd is. De 'noordelijke' helft van het perceel situeert zich op de brede heuveltop, 43,5 – 44,5 m TAW, en vormt bijgevolg een vrij vlak plateau. Vanaf het midden van het onderzoeksgebied helt de 'zuidelijke' helft geleidelijk af tot een hoogte van ca. 42 m TAW benoorden de Frans Mombaersstraat.

Figuur 2. Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied – perceel 229a ligt rechts van de stippellijn (bron: AGIV)

4.2 Bodem

De bodemkaart van België vertoont voor het plangebied een Aba1 en Aba0-bodem, wat staat voor droge leembodems met textuur B-horizont met een lage grondwaterspiegel (zie Figuur 3).

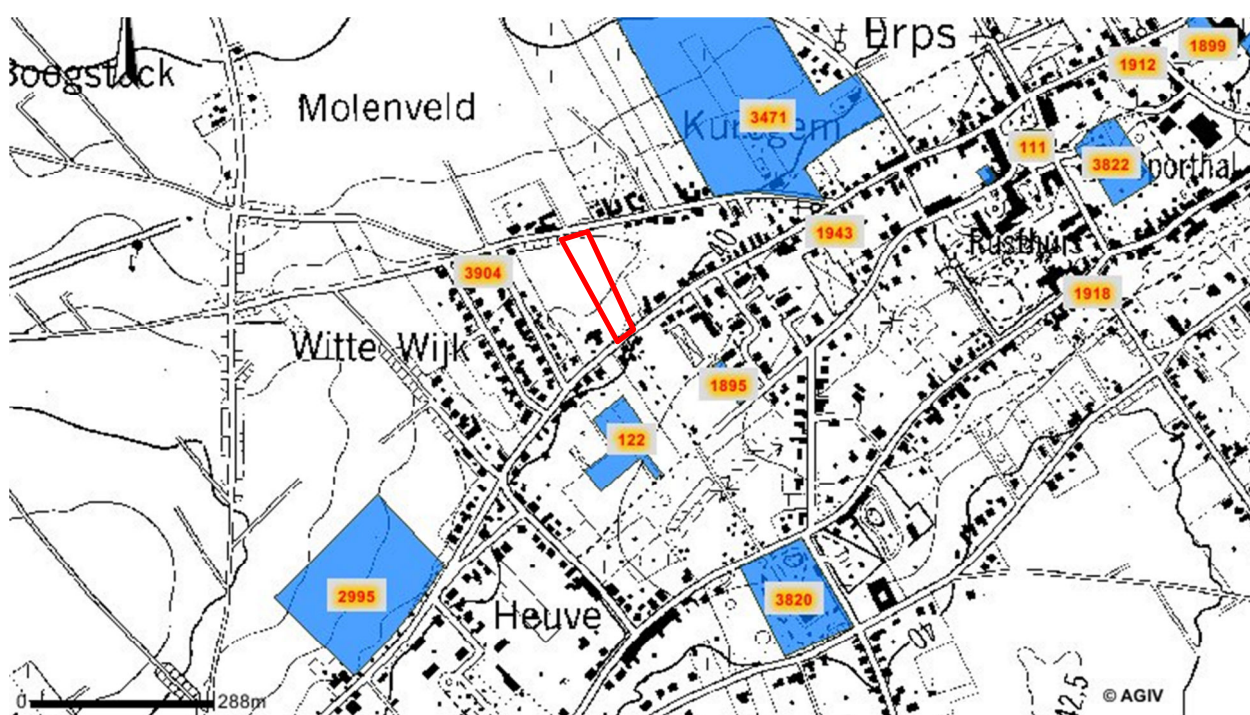

Figuur 3. Bodemkaart met topografisch plan als onderlaag met aanduiding van het onderzochte perceel 229a (bron: AGIV)

5 Archeologische context

Voor het plangebied zelf zijn geen archeologische vondsten gemeld in de Centraal Archeologische Inventaris. Voor de nabije omgeving zijn wel een aantal archeologische waarnemingen en vondsten opgenomen in de CAI-database (zie Figuur 4):

- No.122: Villershof; nederzettingssporen uit IJzertijd, Merovingische en Karolingische periode + Romeinse mobilia
- No.1895: sporen uit IJzertijd, vroege en volle middeleeuwen
- No.2995: Romeins villadomein
- No.3471: Romeinse villadomein?

Figuur 4. Vondstlocaties in de omgeving van het onderzoeksgebied opgenomen in de CAI. (bron: AGIV)

6 Archeologische verwachting

De archeologische verwachting voor het onderzoeksgebied aan de Curegemstraat (zie Figuur 5) is enkel gebaseerd op de vondsten van voorafgaand bodemonderzoek opgetekend in de nabije omgeving, m.a.w. op het macrobeeld. Het verwachtingspotentieel voor het onderzoeksgebied is louter informatief en dient te worden getoetst aan de waarnemingen in de uitgezette proefsleuven.

Periode	Archeologische verwachting
IJzertijd	nederzetting
Romeinse periode	-
vroege middeleeuwen	begraafplaats (Merovingische periode)
volle middeleeuwen	nederzetting
post-middeleeuwen	-

Figuur 5. Archeologische verwachting van de site Kortenbergh-Curegem.

7 Geplande ruimtelijke ontwikkeling

De opdrachtgever voorziet het plangebied te verkavelen tot een woongebied waarbij de twee kadastrale percelen zullen opgedeeld worden in 26 loten met een wegenis die een verbinding voorziet tussen de Curegemstraat en de Frans Mombaersstraat. Aangezien de exacte diepte van de wegenis en de woningen nog niet gekend is, gaan we uit van volgende standaardmaten:

- Wegenis: 60 cm –Mv
- Woningen met vloerplaat: 60 cm –Mv
- Woningen met volwaardige kelder: 230 cm –Mv

8 Toegepaste methode(n) van het onderzoek

Zoals voorgeschreven in de BVS zijn de parallel met elkaar liggende proefsleuven ononderbroken over het volledige terrein getrokken. De vier proefsleuven zijn niet haaks of diagonaal op de helling gegraven maar met de helling mee. Per proefsleuf is bij aanvang een profielput getrokken ter hoogte van de Frans Mombaersstraat. De proefsleuven zijn 2m breed met een variabele lengte – 165 m (WP1), 170 m (WP2), 175 m (WP3), 180 m (WP4) – afhankelijk van de afstand tussen de Curegemstraat en de Frans Mombaersstraat.

De twee kijkvensters – één in WP2 en één in WP3 – bedragen elk ca. 5x8 m (excl. breedte proefsleuf) wat neerkomt op 40 m². Deze zijn uitgezet op locaties waar een groot spoor (WP2) of een concentratie aan sporen (WP3) aan het licht kwam bij het opentrekken van de desbetreffende proefsleuf.

Op basis van de resultaten gekend tijdens de eindvergadering werd door het Agentschap Ruimte & Erfgoed beslist dat de tweede helften van de antropogene sporen moesten leeggehaald worden.

9 Resultaten van het onderzoek

9.1 Bodemkundige waarnemingen

De gemiddelde diepte van het archeologisch leesbare niveau is in de vier proefsleuven zeer gelijklopend. Het archeologisch leesbare niveau ligt voor de ‘noordelijke’ helft gemiddeld 0,40 m diep t.o.v. het maaiveld. Dit komt neer op een archeologisch leesbaar niveau dat zich vlak onder de bouwvoor bevindt. De ‘zuidelijke’ helft van het terrein helt af richting Frans Mombaersstraat en het profiel wijst op een toenemend colluviumpakket – ca. 0,20 m ter hoogte van het kijkvenster in WP3 (= halverwege de proefsleuven, zie plan) en ca. 0,80 m aan het zuidoostelijke einde van de proefsleuven (zie Figuur 6). De moederbodem is bijgevolg pas bereikt vanaf een diepte van 0,60 m en ca. 1,20 m. Dit uitgebreide colluviumpakket wijst op sterke erosie van hoger liggend gebied en is een mogelijke verklaring voor de afwezigheid van grondsporen op de ‘noordelijke’ helft van het onderzoeksgebied. Anderzijds kunnen we stellen dat de sporen op de helling beschermd zijn gebleven van erosie doordat ze als het ware verzegeld zijn door een colluviumpakket.

Figuur 6. Profielput van WP2 (PRAB) vertoont een colluviumpakket van ca.80 cm onder de bouwvoor ter hoogte van de Mombaersstraat

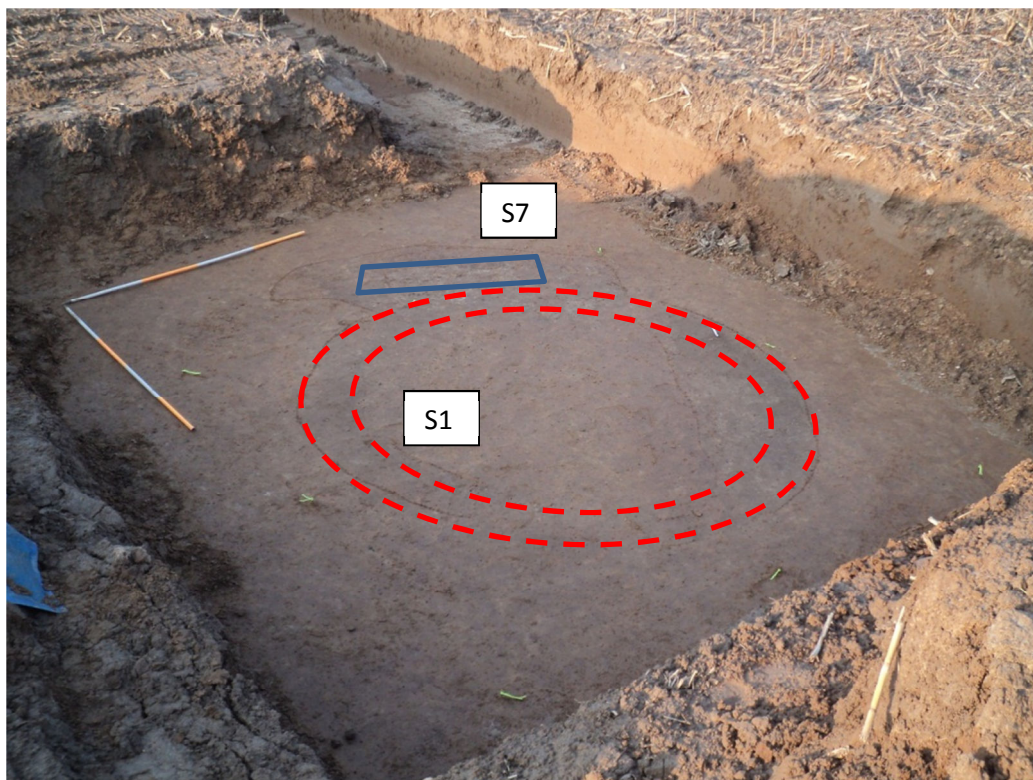
9.2 Archeologische waarnemingen, vondsten en bemonstering

9.2.1 WP1

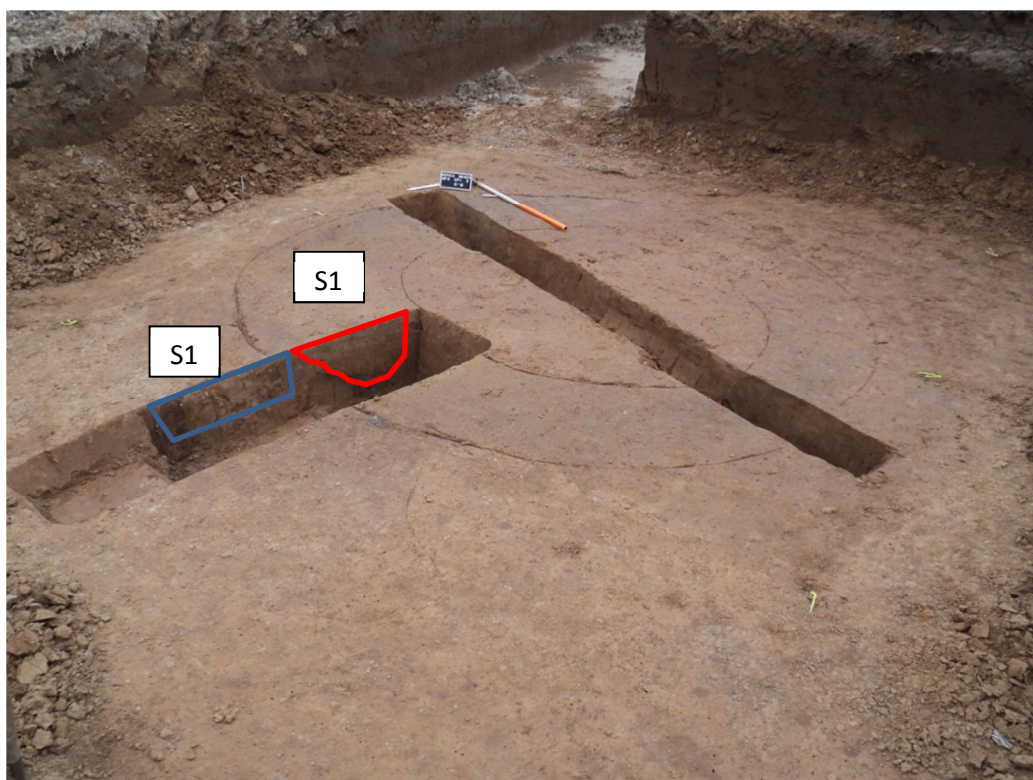
Slechts één enkel spoor (S4) in deze werkput is antropogeen. Het betreft een paalspoor dat niet kan gedateerd worden door de afwezigheid van archeologische artefacten.

9.2.2 WP2

Het enige spoor (S1) dat vastgesteld is in werkput WP2 en dat waarschijnlijk (8/10) van antropogene oorsprong is, is gelegen aan de zuidgrens van de proefsleuf en is na het opentrekken van een kijkvenster van ca. 40 m² volledig zichtbaar geworden. Het betreft een circulaire structuur (S1) van ca. 3,40 m diameter met aan de noordzijde een boomval (S7) (zie Figuren 7 en 8). De grondverkleuring was in het begin zeer slecht zichtbaar, maar werd na een aantal dagen iets duidelijker. Het zuidelijk deel van dit spoor bleef steeds onduidelijker afgelijnd dan het noordelijk deel. De coupes hebben de functie van de structuur niet met zekerheid kunnen vastleggen, maar op basis van de dwarscoupe (coupes 1 en 2 met elkaar verbonden) lijkt het om een kringgreppel te gaan (7/10). De mogelijkheid dat het een waterput is moet worden uitgesloten op basis van het onverstoorde centrale deel. De kans blijft echter dat dit een groepering van natuurlijke (boomvallen?) sporen is (2/10). Het waargenomen greppelvormig spoor vertoont in doorsnede een grote variabiliteit qua breedte (tussen 50 en 75 cm), diepte (tussen 0,15 en 0,45 m) en aflijning. De archaeologica in de vulling zijn uiterst schaars gebleken. De enige scherf aangetroffen in de gecoupeerde delen betreft een wandfragment van slechtgebakken handgevormd aardewerk met kwartsiet/silex-magering (identiek aan materiaal uit de sporen S6-S7 in WP3) (VN1).

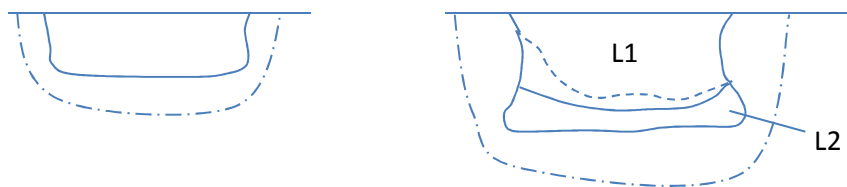
Figuur 7. Kijkvenster in WP2 met circulaire structuur (S1) en boomval (S7)

Figuur 8. Coupes in de circulaire structuur WP2/S1 (coupes1-2) en boomval WP2/S7 (coupe 3)

9.2.3 WP3

Werkput 3 leverde vier sporen op, waarvan er twee van antropogene aard zijn (S6 en S7). De ondiepe en grillige vorm van het profiel van de grondsporen S2 en S5 alsook hun steriele inhoud (geen houtskool of aardewerkfragmenten aangetroffen na couperen) wijzen eerder op natuurlijke grondverkleuringen.

Figuur 9: links: kuil S6; rechts (graan)silo S7 (schaal 1:20)

Beide antropogene kuilen S6 en S7 werden integraal onderzocht (eerst gecoupeerd en na het fotograferen en optekenen van het profiel verder uitgehaald rekening houdend met de mogelijke gelaagdheid). Het naar onder toe verbredend profiel van grondspoor S7 met vlakke bodem (doormeter van ca. 1 m en een diepte van 0,5 m) is dat van een veelvoorkomend type (graan)silo uit de IJzertijd.¹ Twee lagen zijn waargenomen en afzonderlijk uitgehaald. Van beide lagen is een zeefstaal van ca. 10 l genomen (resultaten nog niet gekend). Laag 1 (L1) was vrij steriel buiten enkele gerolde brokstukken verbrande leem, fragmenten verbrande keien en kleine stukjes houtskool (VN10). De onderkant van L1 vertoonde een grotere concentratie houtskool (stippellijn). Naast een hoeveelheid aardewerkscherven (VN11-1), 18 fragmenten, zijn er ook onregelmatige brokjes verbrande leem (VN11-2) boven gekomen en één gebroken silex pijlpunt (VN11-3).

De opvulling van grondspoor S6 – een cirkelvormige kuil met vlakke bodem van ca. 0,85 m diameter en een diepte van 0,3 m – bevatte wel heel veel houtskool, een silex afslag (VN4), verbrande leem (VN12-2) en één scherp aardewerk (VN12-1). Het betreft zeer dikwandig ruw handgevormd aardewerk met grove partikels kwartsiet/silex magering. Gelijkaardig materiaal is aangetroffen in laag 2 van spoor S7. Het is niet aantoonbaar of spoor S6 ook een (graan)silo is.

9.2.4 WP4

Slechts twee sporen in deze werkput zijn van antropogene aard (S5 en S6). Grondspoor S5 is een ondiepe kuil (paalkuil ca. 0,15m; paalspoor 0,07 m) in tegenstelling tot spoor S6 die met ca. 1 m diepte en ca. 0,5 m diameter een heel brede en diepe verkleuring kent. De vulling van S5 was steriel en die van S6 leverde naast vier scherven en twee stukjes verbrande leem vooral een grote hoeveelheid keien op (VN8; VN9).

¹ Yvinec et al. 2001.

Figuur 7: Spoor S6 in werkput WP4

9.3 Interpretatie naar archeologische site(s)

9.3.1 AS1 - boerderij uit de ijzertijd

De sporen WP2/S1 (circulaire structuur) en WP3/S6-S7 (afvalkuil/graansilo) zijn representatief voor sites uit de late bronstijd en ijzertijd. Graansilo's zijn vooral karakteristiek voor de 2de helft van het 1ste millennium v. Chr. in noordwest-Europa (La Tène periode).² Desondanks wijzen de aangetroffen aardewerkfragmenten uit de vulling van deze sporen eerder naar de vroege tot midden bronstijd³. Het is echter al elders opgemerkt dat bronstijd-artefacten worden aangetroffen als residueel materiaal op ijzertijdsites.⁴ Het is bijgevolg waarschijnlijk dat de artefacten die werden aangetroffen in deze sporen uit de vroege en midden bronstijd dateren, maar dat de aanleg van de sporen zelf uit de ijzertijd dateert. Sporen S6 en S7 in WP3 kunnen als noordelijke grens van de ijzertijd-nederzetting gezien worden omdat in het noordelijk deel van het onderzoeksgebied geen antropogene sporen uit de ijzertijd meer werden waargenomen en omdat (graan)silo's in de ijzertijd voornamelijk werden aangelegd aan de rand van nederzettingen.

² Yvinec et al. 2001, 49.

³ Het aardewerk in associatie met de graansilo's is in hoofdzaak gemagerd met kalk, chamotte of met een combinatie van beiden. Kwartsiet-magering komt weinig voor maar het betreft dan eerder goedgebakken fijn aardewerk met heel kleine partikels.

⁴ mondelinge mededeling Prof. Eugène Warmenbol voor sites in de provincie Namen.

In WP1 en WP2 werden geen sporen aangetroffen die met zekerheid tot deze site kunnen gerekend worden. Dit kan een indicatie zijn dat WP2 de oostelijke grens van deze site aangeeft. De westelijke en zuidelijke grens van deze site is niet bereikt. Tijdens de opgravingen op het Villershof (meer naar het zuiden gelegen) werden nederzettingssporen uit de ijzertijd aangetroffen, evenals tijdens de opgravingen op het perceel op de Frans Mombaersstraat 58.

Verder zijn er enkele vondsten die dateren uit de post-middeleeuwse en/of moderne tijd (VN2 [WP3/S4]; VN6 [WP3/AV1]).

9.3.2 AS2 - site uit de vroege/midden-bronstijd

Het archeologisch materiaal aanwezig in het spoor S1 in WP2 en in de sporen S6 en S7 in WP3 dateert dus uit de vroege/midden bronstijd. Dit duidt op de aanwezigheid van een site (boerderij?, grafveld?, ...) uit die periode in deze omgeving. Omdat er verder geen sporen zijn aangetroffen die met zekerheid aan deze periode kunnen worden toegeschreven, is het mogelijk dat deze site zich bevindt ten westen van WP2/S1 en ten zuiden van WP3/S6-S7, ofwel dat het gesitueerd was op het plateau meer naar het noorden maar volledig is weggeërodeerd.

9.4 Waardering van archeologische site(s)

thema	graad	motivering
Informatiewaarde		
<i>Zeldzaamheid</i>	laag	IJzertijd-sites zijn <u>niet zeldzaam</u> in de omgeving en de ruimere regio van de Brabantse leemstreek (cf. CAI-database). IJzertijd-sites zijn o.a. aangetroffen in de Weesbeekvallei Erps-Kwerps zoals Villershof (Pauwels 2006; Hoorne et al. 2009). Vroege/midden bronstijd-sites zijn voor de regio dan weer <u>vrij zeldzaam</u> .
<i>Representativiteit</i>	?	De representativiteit van de site blijft <u>vrij onbekend</u> omdat het niet te bepalen is aan de hand van het beperkt aantal waargenomen sporen en vondstmateriaal.
Potentieel als bron van informatie voor huidige kennisleemtes		
<i>Binnen onderzoeksgebied</i>	laag	Het potentieel van verder archeologisch onderzoek van de site als bron van informatie voor de huidige kennisleemtes binnen het onderzoeksgebied is <u>laag</u> ingeschaald op basis van volgende bevindingen: <ul style="list-style-type: none"> • lage densiteit sporen • slechte bewaringstoestand sporen (erosie) • weinig archeologische vondstcategorieën
<i>Binnen landschappelijke en archeologische context</i>	hoog	Het potentieel van verder archeologisch onderzoek van de site als bron van informatie voor de huidige kennisleemtes binnen de algemene landschappelijke en archeologische context is <u>hoog</u> ingeschaald op basis van vroegere archeologische waarnemingen in de omgeving. De percelen 228f en 229a zijn één van de weinige percelen is op de noordelijke helling van de Weesbeekvallei die nog archeologisch onderzocht zouden kunnen worden).
Belevingswaarde		
<i>Waarneembaarheid</i>	laag	De archeologische relictten betreft enkel grondsporen wat maakt dat de waarneembaarheid <u>laag</u> is ingeschaald.
<i>Herinnering</i>	laag	De mate van geschiedenisbeleving is <u>laag</u> ingeschaald (cf. b.i. Waarneembaarheid).
<i>Mate van herbruikbaarheid met behoud van integriteit erfgoedwaarde</i>	laag	De mate van herbruikbaarheid met behoud van integriteit erfgoedwaarde is <u>laag</u> ingeschaald (cf. b.i. Waarneembaarheid).
Vormelijke waarde – bewaringstoestand		
<i>Intactheid</i>		
de sporen en hun onderlinge relatie	variabel	De intactheid van de sporen en hun onderlinge relatie is <u>laag</u> aan de noordelijke helft door de hoge graad aan erosie en <u>hoog</u> aan de zuidelijke helft dankzij het afgezette colluvium
tussen artefacten en sporen	laag	De intactheid tussen artefacten en sporen is <u>laag</u> door de weinige artefacten aanwezig
tussen artefacten onderling	laag	De intactheid tussen artefacten onderling is enigszins <u>onbekend</u> , maar de zeer fragmentaire bewaringstoestand van de aangetroffen archaeologica wijst op een <u>lage</u> graad van intactheid tussen artefacten onderling)

<i>Bewaring vondstmateriaal (archaeologica)</i>	laag	De bewaringsgraad van het vondstmateriaal is <u>laag</u> ingeschaald. De sporen leverden heel beperkte hoeveelheden materiaaltypes archaeologica – lage frequentie aardewerkmateriaal en silexmateriaal, geen glas of metaal, geen organische resten aangetroffen door de slechte bewaringscondities van organisch materiaal in de leembodem.
<i>Stabiliteit van de site</i>	hoog	(huidige situatie) perceel al gedurende eeuwen onder landbouw
	laag	(toekomstige situatie) inplanting van een woonwijk (impact woningen tot 2,30m – Mv ⁵ ; wegenis 0,60m –Mv)

10 Impact ruimtelijke ontwikkeling op archeologische site(s)

De aanleg van de wegenis en woningen met vloerplaat zullen een – weliswaar minimale - impact hebben op de archeologische site(s). Indien woningen met volwaardige kelder worden aangelegd, zal de impact op de archeologische resten op die plaatsen volledig zijn. We kunnen dus stellen dat de geplande ruimtelijke ontwikkeling een gedifferentieerde impact zal hebben op het aanwezig archeologisch bodemarchief.

11 Aanbevelingen

Hoewel er duidelijke aanwijzingen zijn van één of meer archeologische sites uit de metaaltijden binnen het plangebied, bevelen wij, op basis van volgende argumenten, aan om het plangebied archeologisch vrij te geven:

- de lage informatiewaarde van de sporen uit de ijzertijd;
- het laag potentieel aan kennisvermeerdering binnen het beperkt areaal van het plangebied
- de lage bewaringstoestand van de archeologische grondsporen en vondsten
- de gedifferentieerde impact van de ruimtelijke ontwikkeling op de archeologische resten.

Ook bevelen wij aan om op het perceel 228a geen verder archeologisch vooronderzoek te laten plaatsvinden en dit kadastraal ook archeologisch vrij te geven.

12 Bibliografie

Hoorne, J., Bastiaens, J., De Mulder, G., Deforce, K., Ervynck, A., Lentacker, A., Sturtewagen, K., 2009. Archeologisch noodonderzoek te Erps-Kwerps-Villershof (Kortenberg, prov. Vlaams-Brabant). Nederzettingssporen uit de ijzertijd, de vroege en de volle middeleeuwen. *Relicta* 4, 23-80.

Pauwels, D., 2006. Wonen bij de Weesbeek: nederzettingssporen uit de ijzertijd en de middeleeuwen te Erps-Kwerps. *Curtenberg* 15/5, 190-191.

Yvinec, J.-H., Pernaud, J.-M., Matteredne, Gransar, V.F., Buchez, N., 2001. L'habitat de La Tène ancienne sur la Z.A.C. Centre-ville de Bussy-Saint Georges (Seine-et-Marne) - 1ère partie / Ancient La Tène occupation in the zac centre-ville at Bussy-Saint-Georges (Seine-et-Marne) - Part one. *Revue archéologique du Centre de la France*, 40, 27-67.

13 Afkortingen

Namen:

LC = Lina Cornelis

PC = Peter Cosyns

WS = Walter Sevenants

EW = Eugène Warmenbol

⁵ -Mv = onder maaiveld

14 Archeologische perioden

na Christus	2.100	21ste eeuw	Nieuwste Tijd		
	2.000	20ste eeuw			
	1.900	19de eeuw			
	1.800	18de eeuw	Nieuwe Tijd		
	1.700	17de eeuw			
	1.600	16de eeuw			
	1.500	late	Middeleeuwen		
	1.200	volle			
	1.000	vroege			
	425	laat	Romeinse tijd		
275	midden				
70	vroeg				
voor Christus	50	midden	Metaaltijden		Yzertijd
	450	vroeg			Bronstijd
	750	laat			
	1.100	midden			
	1.800	vroeg			
	2.000	finaal	Neolithicum		
	2.600	laat			
	3.800	midden			
	4.700	vroeg			
	5.500	laat	Mesolithicum		
	6.500	midden			
	7.700	vroeg			
	9.000	laat	Paleolithicum		
	35.000	midden			
	250.000	vroeg			

Bijlage 1: Sporenlijst

WERKPUT	VLAK	SPOOR/ LAAG	KLEUR			UITZICHT	COMPACTHEID		SAMENSTELLING	INCLUSIES				OPVALLENDE KENMERKEN	OPMERKINGEN	NAAM BESCHRIJVER
			Ondertoon	Boventoon						ijzerzandsteen	houtschool	ander				
WP1	VL1	S1	grijsig	licht	bruin	met vlekjes	vrij	vast	leem-zandige leem					duidelijke aflijning	boomval?	WS
WP1	VL1	S2	bruinig	licht	geel	met vlekken	vrij	vast	leem					duidelijke aflijning	natuurlijk	WS
WP1	VL1	S3	grijsig	licht	bruin	homogeen	vrij	vast	leem					onduidelijke aflijning	natuurlijk	WS
WP1	VL1	S4	bruinig	licht	grijs	met vlekjes	vrij	vast	leem		weinig			duidelijke aflijning	paalkuil (datering?)	WS
WP1	VL1	S5	wittig	licht	bruin	met vlekjes	vrij	vast	leem					onduidelijke aflijning	natuurlijk; bioturbatie	WS
WP2	VL1	S1	grijsig	licht	bruin	met vlekjes	vrij	vast	leem		weinig			onduidelijke aflijning	late Bronstijd - vroeg IJzertijd circulaire structuur	PC
WP2	VL1	S2	grijsig	licht	bruin	met vlekken	vrij	vast	leem					onduidelijke aflijning	natuurlijk	PC
WP2	VL1	S3	grijsig	licht	bruin	met vlekken	vrij	vast	leem					onduidelijke aflijning	natuurlijk of recente landbouw	PC
WP2	VL1	S4	bruinig		bruin	homogeen	vrij	vast	leem					onduidelijke aflijning	natuurlijk	WS
WP2	VL1	S5	bruinig		bruin	homogeen	vrij	vast	leem					onduidelijke aflijning	natuurlijk	WS
WP2	VL1	S6	wittig	licht	grijs	met vlekjes mangaan en ijzer	vrij	vast	leem					duidelijke aflijning	boomval	WS
WP2	VL1	S7	grijsig	licht	bruin	met vlekjes	vrij	los	zandige leem	weinig	weinig			duidelijke aflijning	boomval (boordend aan circulaire structuur WP1/S1)	PC
WP3	VL1	S1	wittig	licht	bruin	met vlekken	vrij	vast	leem					onduidelijke aflijning	natuurlijk	PC
WP3	VL1	S2	grijsig	licht	bruin	homogeen	vrij	vast	leem					onduidelijke aflijning	natuurlijk	PC
WP3	VL1	S3	bruinig		bruin	homogeen	vrij	vast	leem					onduidelijke aflijning	natuurlijk	WS
WP3	VL1	S4		licht	bruin	homogeen	vrij	los	leem			weinig	assintels	onduidelijke aflijning	recent (AP-vulling)	WS
WP3	VL1	S5	grijsig	donker	bruin	homogeen	vrij	los	leem					duidelijke aflijning	COUPEREN	WS
WP3	VL1	S6	wittig		grijs	met vlekjes	vrij	vast	leem		veel	1	verbrand e leem	duidelijke aflijning	COUPEREN (IJzertijd)	WS
WP3	VL1	S7	grijsig		bruin	homogeen	vrij	vast	leem		veel (in onderste laag)			duidelijke aflijning	COUPEREN (IJzertijd [graan]silo)	WS
WP4	VL1	S1	wittig	licht	bruin	veel mangaan- stippen	vrij	vast	leem					duidelijke aflijning	natuurlijk	WS
WP4	VL1	S2	wittig	licht	bruin	met houtschool- vlekken	vrij	vast	leem					duidelijke aflijning	natuurlijk	WS

WP4	VL1	S3	wittig	licht	bruin	met houtschool- vlekken	vrij	vast	leem					duidelijke aflijning	natuurlijk	WS
WP4	VL1	S4	wittig	licht	bruin	met houtschool- vlekken	vrij	vast	leem					duidelijke aflijning	natuurlijk	WS
WP4	VL1	S5	grijzig		bruin	homogeen	vrij	los	leem			1	verbrand e leem	duidelijke aflijning	antropogeen	WS
WP4	VL1	S6	grijzig		bruin	homogeen	vrij	los	leem			1	kei	duidelijke aflijning	antropogeen; paalkuil; COUPEREN	WS
WP4	VL1	S7	grijzig	licht	bruin	met vlekjes	vrij	vast	leem					onduidelijke aflijning	natuurlijk	WS
WP4	VL1	S8	gelig		bruin	met vlekjes								onduidelijke aflijning	natuurlijk (AP-vulling)	WS

Bijlage 2: Vondstenlijst

vondst-, staal-, monster- nummer	categorie	subcategorie	stuks	identificatie	periode			determinatie door
					ruwe datering	verfijning 1	Verfijning 2	
VN1	aardewerk	vaatwerk	1	handgevormd; magering met grove silex-partikels; slecht gebakken	metaaltijden	Bronstijd - IJzertijd	Vroege/midden Bronstijd	PC/EW
VN2	aardewerk	vaatwerk	1	oxiderend gebakken	modern	recent		PC
VN3	steen	ijzerzandsteen	1	onregelmatige vorm	onbepaald			PC
VN4	steen	silex	1	afslag	steentijd-metaaltijden	Bronstijd-IJzertijd		PC
VN5-1	aardewerk	vaatwerk	3	handgevormd; magering met grove silex-partikels; slecht gebakken	metaaltijden	Bronstijd - IJzertijd	Vroege/midden Bronstijd	PC/EW
VN5-2	aardewerk	verbrande leem	2	onregelmatige brokken	onbepaald			PC
VN6	aardewerk	vaatwerk	1	pottenbakkerswiel; dikke gegroefde ronde rand donkergrijs aardewerk met gelig grijze kern en oranje oppervlaktelaag	late middeleeuwen/ post-middeleeuwen			PC
VN7	aardewerk	vaatwerk	1	handgevormd; reducerend gebakken; veel minuskule mica-partikels	metaaltijden-vroege middeleeuwen	IJzertijd?		PC
VN8	aardewerk	vaatwerk	1	grove chamotte-magering	metaaltijden	IJzertijd?		PC
VN9	aardewerk	vaatwerk	2	handgevormd; vegetale magering; grijsbruin	metaaltijden-vroege middeleeuwen	IJzertijd?		PC
VN10	aardewerk	verbrande leem	2	onregelmatige brokjes	onbepaald			PC
VN11-1	aardewerk	vaatwerk	18	handgevormd; magering met grove silex-partikels; slecht gebakken	metaaltijden	Bronstijd - IJzertijd	Vroege/midden Bronstijd	PC/EW
VN11-2	aardewerk	verbrande leem	15	onregelmatige brokjes (13) en brokken (2)	onbepaald			PC
VN11-3	steen	silex	1	pijpunt (onderste deel afgebroken)	steentijd-metaaltijden	Bronstijd-IJzertijd		PC
VN12-1	aardewerk	vaatwerk	1	handgevormd; magering met grove silex-partikels; slecht gebakken	metaaltijden	Bronstijd - IJzertijd	Vroege/midden Bronstijd	PC/EW
VN12-2	aardewerk	verbrande leem	1	onregelmatige brokjes	onbepaald			PC
VN13	steen	ijzerzandsteen	1	wijnrood verbrand kubusvormig blokje	onbepaald			PC

**KORTENBERG
CUREGEMSTRAAT**

Opdrachtgever

Poros Invest nv
Mechelsebaan 31
B-3140 Keerbergen

Opdrachtnemer

TRIHARCH
ONDERZOEK & ADVIES

Heuve 25
B-3071 Erps-Kwerps
Tel. +32 (0)498 56 39 08
E-mail: info@triharch.be

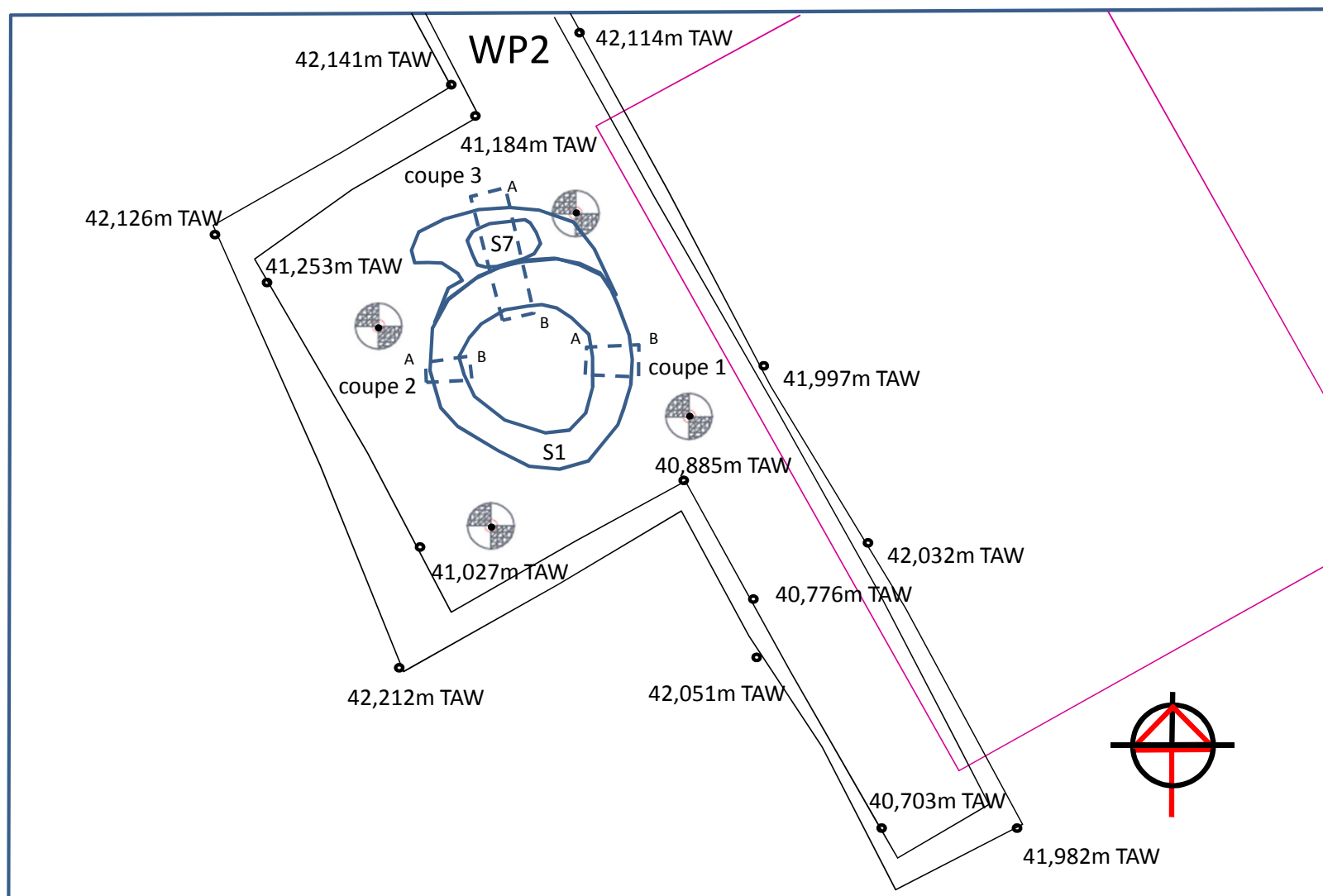
Sporenplan WP2

Onderkaart: AGIV & Poros Invest

Maart 2011

Legende

	Werkput
	Ontwerp woninginplanting
WP1	Werkputnummer
S1	Spoornummer
28m TAW	Hoogtemeting
	Meetpunt

0 5m

**KORTENBERG
CUREGEMSTRAAT**

Opdrachtgever

Poros Invest nv
Mechelsebaan 31
B-3140 Keerbergen

Opdrachtnemer

TRIHARCH
ONDERZOEK & ADVIES

Heuve 25
B-3071 Erps-Kwerps
Tel. +32 (0)498 56 39 08
E-mail: info@triharch.be

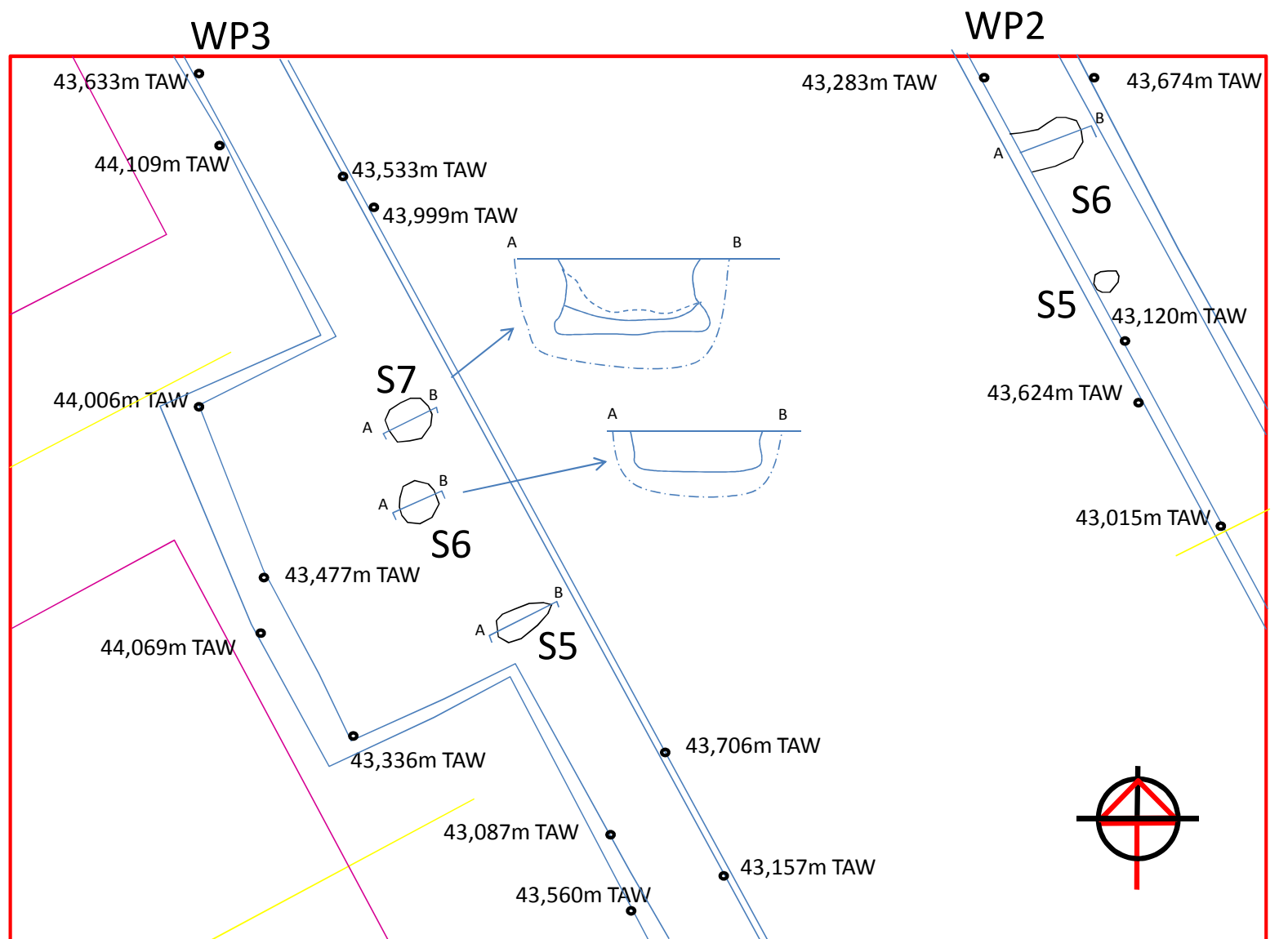
Sporenplan WP2 / WP3

Onderkaart: AGIV & Poros Invest

Maart 2011

Legende

	Lotafbakening
	Verkavelingsinplanting
	Werkput
	Werkputnummer
	Spoornummer
	Tweede Algemene Waterpassing

**KORTENBERG
CUREGEMSTRAAT**

Opdrachtgever

Poros Invest nv
Mechelsebaan 31
B-3140 Keerbergen

Opdrachtnemer

TRIHARCH
ONDERZOEK & ADVIES

Heuve 25
B-3071 Erps-Kwerps
Tel. +32 (0)498 56 39 08
E-mail: info@triharch.be

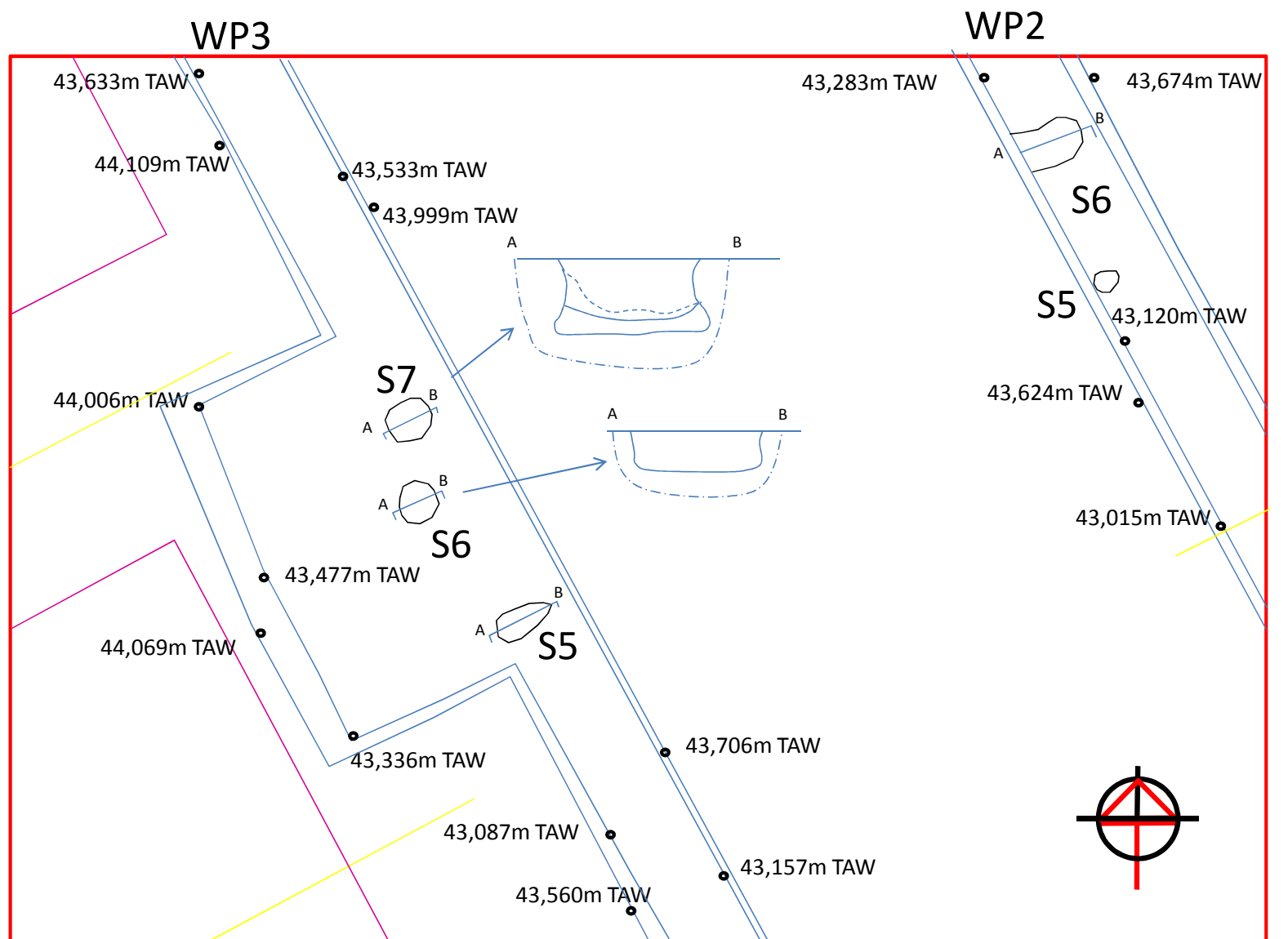
Sporenplan WP2 / WP3

Onderkaart: AGIV & Poros Invest

Maart 2011

Legende

	Lotafbakening
	Verkavelingsinplanting
	Werkput
	Werkputnummer
	Spoornummer
	Tweede Algemene
	Waterpassing

**KORTENBERG
CUREGEMSTRAAT**

Opdrachtgever

Poros Invest nv
Mechelsebaan 31
B-3140 Keerbergen

Opdrachtnemer

TRIARCH
ONDERZOEK & ADVIES

Heuve 25
B-3071 Erps-Kwerps
Tel. +32 (0)498 56 39 08
E-mail: info@triarch.be

**Werkputinplanting – actuele
& geplande toestand**

Onderkaart: AGIV & Poros Invest

Maart 2011

Legende

	Plangebied
	Onderzoeksgebied
	Verkavelingsinplanting
	Lotafbakening
	Tracé proefsleuven
	Werkputnummer
	kadasternummer perceel

0 50m